

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Ó-vár Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ara övne-
gyedre 3 ft o. 6. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj.
hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Előfizetés s

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, dec. 5-kén.

(D) Közelebből egyik bécsi lapnak a birodalmi dualismusról s nemzetünk ellentállási képességéről írott cikke egy emlékeztetést keltett föl bennünk, s egyszersmind politikai szabadelvűségünk központi eleme körül, eszméink s meggyőződésünk remisscentiáit idézte föl.

Négy év előtt a „M. Futár” jeles tollú, de politikai nézeteiben tőlünk különböző irányú szerkesztője, azon eszmét mondá ki, hogy nálunk csak három tényező elem lehet u. m. a magnás, polgár és a paraszt; a nemességet, — melyhez az író magát is számítá — oly ötödik kerékféle felesleges dolognak írta le.

Mindnyájan, kik akkor a vidéken éltünk, s a vidéki értelmiség fontos hivatását nemzetiségünk irányában teljes önértéssel vallottuk, nagy megütközéssel fogadták ez eszmét, mely éppen szemünk előtt az ausztriai örökös tartományokban századokon át honosítá a nemzeti szolgásgot, s melynek alapján általában akárhol is az alkotmányos ellentállási képesség a multban, lehetlenné vált volna.

Pár év előtt „Vigasztaljuk magunkat” czimű cikksorozatunkban igyekeztünk, a mennyiben a sajtó-körülmények engedék, felállított elméletünkkel az ily eszmék élet tördelni, s kiemelni éppen azon társadalmi elem fontosságát, mely nemzetiségünk és szabadságunk középpontja volt mindig, s mely jövőre is a közös népszabadság és jogegyenlőség alapjain teljes nemzeti egyetértésnek, helyzete és érdekekronosságai által, legbiztosabb közvetítőjéül van hivatva; mely míg kivált közvetlen hazánkban, a leghatalmasb urali is teljes jogegyenlőséget birt és bír, lefelé a most már egész népre kiterjesztett közös szabadságot, a néphez való közelebb állásánál fogva, királyságunk erkölcsi és fizikai erejére nézve a legbiztosabban hasznosíthatja. Ő van hivatva központjául azon eszmének, melyet az ő fejlettsége alapján bátran ki lehetett mondani 1848-ban örökre és visszavonhatlanul, miszerint: a magyar állam tényezői nem egyes káosztok, hanem tényezője minden ember, s vezetője az értelem, becsület és hazafiság!

Erdélyben kivált, hol az 1790-diki törvény XVI. cikkében ezt olvassuk: „Tituli comitum et baronum quoad praerogativas nobilitares nullam pariant comites baronesque inter et nobiles — distinctionem: itaque titulum illorum nulla sit vis, seu ad adipiscenda officia, seu ad majorem gradum in publicis consensibus obtinendum; és továbbá a XVII. törvény cikkben: „Nobilitas unius sessionis armalistarumque aequale jus est ad munera publica cum caeteris nobilibus. Officiorum tamen reddendis rationibus obnoxiorum non nisi possessionati nobiles capaces sunt; — ily országban, hol a fönnbbi cikkekkel világosan látható, hogy az uradalmakkal bíró főúr, és a legkevesebb birtoku bocsorok armalista között jogi különbség nem volt, s hol e szerint már a teljes egyenjogúság eszméjének honosultá előtt is a bíborba vont salonokban úgy mint a szegény viskóban egyaránt érezhető volt az egyforma szabadság s jogosultság lége, lehet-e káoszt-tényezőkre alapítani egy újabb elméletet? nemde éppen a leggazdagabb s legszegényebb nemes egyenjogúsága állott fényes bizonyítványul arra, hogy a mint az a bocsorok és szintén csak a köznép műveltségével bíró szegény nemes lehetett jogosult tagja álladalmunknak, éppen úgy lehet az, az amannak alsóbb rétegeinél sokkal míveltebb városi polgár, s a nem műveltebb nép.

A népességünk legfelső rétegétől fogva a legalsó rétegig kiterjedő nemesség egyenjogúságának veszély nélküli élvezete biztosítékul szolgált arra nézve, hogy az egyenjogúság szintén veszély nélküli kiterjeszthető mindenkire; míg ha egy oly elvet állítanánk fel, mely álladalmunkban soha sem létezett, míg ha elismernők, hogy álladalmunk tényezője csak is a magnás, polgár és a paraszt: akkor a nemzet egyesült erejét egyszerre három felé szakítanók, három nem érintkező érdeket teremtve, s így aláírnók örök tehetetlenségünket; és nem azért pedig, mintha tán a magnások vagy magyar polgárok

kevesebbé volnának magyarok és hazafiak mint az összes nemesség, e részben mindenik előtt csak tisztelettel hajolhatunk meg; de azért, mert ők oly kevesen vannak szemben a kormányzattal, minthogy a köznépre magára a kormányhatalomnak mindig erős befolyása lehet, a mint láthattuk Franciaországban, hogy éppen ha csak a három elemre lenne fektetve nálunk a jövő politikája, egyszerre elvesztené a magyar királyság ellentállási képességét, s el ezáltal végre alkotmányos szabadságát. — De továbbá ha e három elem volna csak a tényező, csak oda menne a dolog, hogy demokratikus eszmék alapján a két első, az utolsó által kényuraskodják, mert igen helyesen jegyzi meg Lukács Mór a „Pesti N.” 278-ki számában, hogy „a szélsőségek érintkeznek, s a tulajdonságos demotracia nem ritkán használtatik fel az olygarchia és plutarchia érdekében.”

Vegyük fel például az ausztriai örökös tartományokat, és nézzük, hogy éppen ott mi történik mostan?

Ott a „Ritter”-ek igen kis szerepet játszanak, s többnyire egyenruha méltóságok; tényezői azon apró államoknak a főaristocrazia: a hercegek, grófok, bárók, a városi polgárság, mely kivált Bécs emelkedése által nagy szerepet kezd vinni, s a Bruck és Bach miniszterium alatt magát az ottani főaristocrátiát is háttérbe kezdé szorítani, mint a mely főaristocrátiát egy nagy nemes rend nem támogatott hasonló jogai által; és végül a köznép, mely ott a közdolgokkal nem sokat törődik, mert közte soha sem élt hasonló helyzeti szegény nemesség, mely az olygarchiával megosztott jogok érzetét elvitte volna a szegény pártztorok tűzhelyéhez; — egy szóval az osztrák tartományokban áll a három tényező u. m. a magnás, polgár és paraszt — és mi eredményt a közszabadságra? A kormány amazt rendjelekkel, nagy hivatalokkal, a másodiknak nemzeti bank és Lloyd-féle társulatok gyámlatásával, kereskedési szerződésekkkel, s a távolabb eső tartományokban a gyárvállalatok, s kereskedelmi üzlet elnyomásával kielégítheti, a nép pedig senkitől sem ösztönözöttve nem észlel, nem savorog magasabb jogokért; s így pompáson uralkodhatni mind annyik felett, mert nincs egy közvetítő elem, a mely a hatalmas érdeket a szegénnyel önmagában összekösse, a mely eszméletre serkentse az emberben az embert, és a mely így kiterjeszse a jogegyenlőséget s egygyé tegye általa a hazát; — de másfelől éppen azért, mert ama főbb tényező, s magokban nem nagy káosztok érdekei a czim és vagyonsovargás alapján kielégíthetők, a sokkal nagyobb néptömegnek nincs szószólója, s így nincs azon államokban a nemzeteknél ellentállási képesség szemben az autocratiával, és így soha szabadelvűbb kormányzat elé nem állhat, míg éppen ama három réteg úgy elkülönítve áll, melyek közül egyik parancsol, a másik üzérkedik, a harmadik pedig engedelmeskedik.

Most midőn Magyarország ellentállási képessége némi eredményt vívott ki, a legelénkebben látszik az: mit ért hazánkban azon elem, mely szegényebb, gazdagabb, de egyenjogu volt, s birta a szabadság s alkotmányosság közérzetét, s mit ér ez most, midőn az ő egyenjogúságát most az egész népre kiterjesztve, annak élvezetére tapasztalt utmutatónál szolgál, s így addigi ellentállási képességét most már tiszszerezi? Érdekes észrevételeket tesz ez eszme körül közelebből a „Vaterland” 74-diki száma főcikkében, a többek közt így szólva: „Ha a magyar szabadság ekkor arra szolgált, hogy a birodalmi dualismust oly elszánttsággal fenntartsa, ez onnan van, hogy ezen szabadság oly ellentállásra képes, ugy a multban gyökerezve, ugy a nép jellemében volt azáltal, hogy annak utolsó rétegeig is intézvényileg elhatott. De ki állíthatná, hogy egy német-szláv parlament a Lajtán innen (reánk nézve tul sz.) mint a magyar intézvények ellensúlyozója oly benső erőszulylyul az ellentállás és támadás oly szilárdságával bírhatna? Talán azok, kik az utóbbi tizenkét év alatt véleményeket annyiszor cseréltek mint keztyűiket? Talán azok, kik egész boldogságukat gsáftjeikben keresik? vagy talán azok, kik egész multjokat, s erkölcsi, társadalmi és politikai

létezésüket futó homokra építették? A történet mutatja Magyarországnak s szemben azzal Franciaországnak példája által, hogy a szabad alkotmányok ellentállási képességeket nem a népképviselőteljhatalmának írásbeli biztosításában, hanem más sulyban lelik föl, s a ki valóban a monarchia javát akarja, szükség, hogy a német-szláv tartományokban oly elemeket alapítson, a melyeken a szabadságnak oly benső szilárdsága nyughatik.”

E sorok élénken bizonyítják Ausztria szegénységét oly elemekben, mely a polgári általános szabadság ellenőrzésére közérzelemmel bírjon. Meg van ott a főaristokratiai, meg a polgári, meg a népelem, és mégis nincs a szabadság melletti ellentállási képesség; mert a dús polgár jobb keze a kormányzásnak a pénzügyek körül, a hatalmas ur elfogja a nagy hivatalokat s nagy pensioakat, a népből kiemelkedő értelmiség beoszlik a bureau-cratiába — boldogok ők, mert élhetnek, — a nép szegény és jogtalan. Érdekeit senki sem képviseli. Áldoz az állam a kereskedelmi testületekre, vasutakra, hajókra; állít fényes hivatalokat, nagy pensioakat; de, mit áldoz a földmivelésre, mit könynyit a földadón, s azon adók nemein, melyek a nép keresetéből folynak ki? Az eltítkolható s könnyen kamatozó tökepeng, mely irányban adóz szemben a földdel? Ki képviseli a fysiocratik érdekeit ott, hol az államtól a majoritást bíró herceg gazdag kárpótlást kap fényes hivatalaiban, a birtokára eső adóért, ott hol a nagy kereskedő és tökepenges nem bánja, ha a földmivelő vérért adja is adóban?

Mi ugyan nem osztjuk a „Vaterland” okoskodását, a mennyiben azt állítja, hogy Ausztriában új elemet kellene teremteni; teremtsenek oly alkotmányt, mely az ott élesen kifejtett káosztokat összeolvassza, s melyek nálunk a magyar nemességben, és általa, már összeolvadtak; teremtsen egy érdeket a népnél, s meglesz azonnal ott is az ellentállási képesség; de az ottani hiány érzete minket önbecsülésre int.

Im mi különbséget tesz, ha oly réteg hozta át a multból a jog és szabadság érzetét, mely a leghatalmasabbal egy mint a legszegényebbel érdeke és vérségi összeköttetésben áll. — A magyar nemzet e dicső intézményéből foly ki az, hogy nálunk a jogegyenlőség eszméje alkotmányos uton fejlett ki. Volt egy erős központi elem, melynek fájta az, a mi a leghatalmasb urnak fáj, és fáj az a mi a legszegényebb napszámosnak fáj, mely földmivelő volt, mint a nép, kereskedő, állattenyésztése s gazdasági productumai által, mint a polgár s az állam tényezője levén egyszersmind a hazafiság nemes dicsvágya hevíté keblét, ugy mint a leghatalmasb urnak, — s melynek e szerint érdekeiben központosult a társadalom minden rétegeinek érdeke.

Nálunk már a főváros hiányában is nem fejlődhetett ki valamely erős polgári elem; de azon közelség miatt is, melyben az a hasonló mivelttség s hasonl sors által a nemességhez állott, attól hála a nemzet istenének, igen nagyon külön nem szakadt. A magyar polgár folytonosan összeházasodott a nemességgel, a köznépből kiemelkedett honorationok szintén családi összeköttetésekbe jöttek. Évszázadok óta foly ezen folytonos összeköttetés társadalmilag, e szép és emberséges viszonyra 1848 rátette a jogegyenlőség koronáját.

Örizzük meg örökre ez önkint jött és sehonnan sem erőszakolt dicső egységet. Legyünk egyek, sors, vagyon és műveltség szerint fokozódó, de egymásból szorosan kifolyó nemzetest. Együtt álltunk eddig is az országtermében, csak a nép hiányzott onnan. Bejött az is oda 1848-on innen. Így a népen kívül nem voltak a multban alapjogilag felettebb külön vált káosztok; annál kevésbbé legyenek jövőben. — Ne adjunk helyet e kérdés körül oly tanoknak, melyek most kivált a Lajtán tul, de a Királyhágón innen is némely rétegekben gyakran fölmerülnek, s melyek szerint a jogegyenlőség nem intézvényeink jelleme szerint fejlődött ki, lenne belőle egyenlőség a szolgáltatásban; míg intézvényünk egyenlőséget adott a nemességben, vagy is azon államjogok élvezetében, melyek régebb csak is a nemesség eszméjével voltak

Lapjainkból egyes számok is kaphatók s új krajczárjával Stein J. könyvkereskedésében.

összekötte. Ne szaggasson hát többé élesen különválható osztályokra semmi elmélet. Együttélve, együtt maradva, mind végig megtörhetlen lesz ellen, — vagy is jobban mondva az alkotmányos szabadság mellett — állási képességünk.

A vidékből, nov. 28. 1860. — A brassói német lap 178-dik számában a „Kolosvári Közlöny“-nek azon cikere, melyben az előbb említett német lapban megjelent „erdélyi alkotmány s nemzetiségi program“ némi megrovása történt, egy igazoló nyilatkozata állván a többször említett brassói lap szerkesztőjének, ebben a többek között azt jegyzi meg, hogy azon jó véleményét, melyet a „K. K.“ szerkesztője a szász nemzet iránt táplál, ez valóban meg is érdemli, *) s azt mondja tovább „mi nem vagyunk hisztoriai theoretikusok, kik egy bizonyos hisztoriai phasiból, legyen az bár a legüldöklőbb, az egész élet törvényét következtetik, azt egyedül érvényesnek nyilvánítják s mindig csak abból kívánják kiindulni, mert mi tudjuk, és pedig jobban mint sok más, hogy egy eljárás mód sem hisztoriai, mely a jelent egy rég mult idöszakba, a koronát a gyökérbe oltja, s mind azt mi közbeesik érvénytelenné valja.“ „Brassó mint szász város az, mely már 1847 diki decz. 18-ról a románoknak szász földön politikai s polgárjog egyenlőségét az akkori szász nemzeti grófnál javallatba téve, s e javallat tárgyalását a közlebbi nemzeti gyűlésen öhajtotta. Maager szász birodalmi tanácsos volt az, ki idei szept. 10-kén a grófok, hercegek s püspökök gyűléseztében legelőször emelt szót minden keresztény vallásfelekezetek egyenjóságára mellet, s a tovább: „De mi bölcselati theoretikusok sem vagyunk, mi legszivesebben erős megpróbált alapra építünk, s azért utasították a szász városok egyértelműen vissza az octroyozott községi törvényt s követelék határozott hangon vissza a regulatív pontokat azon időben, midőn Szamosujvár városa, melynek polgármestere később a birodalmi tanács többségével szavazott, azt köszönettel elfogadta.“

Mi sokkal többet tartunk a szász nemzet loyálisására, s sokkal inkább tiszteljük azt, semhogy akár ezen laus propriát a szász nemzet komolyságából eredetnek, akár a Szamosujvár városa irányában felhozott ragalmazást attól jönnék tekinthetnek, a brassói német lap szerkesztőjének tulajdonítjuk azt egyedül, ki magát a szász nemzet személyébe helyezve megbízás nélkül éppen úgy mint Maager a birodalmi tanácsban a védelmi eszközöket oly gondatlanul választotta, hogy azokkal nemzetének többet árt, mint használ.

Mindenek előtt kerünk tagadjuk s ragalomnak nyilvánítjuk azon állítást, mintha Szamosujvár városa a községi törvényt elfogadta vagy éppen ezt köszönettel vette volna, nézzé meg a brassói lap szerkesztője, kinek az illető helyen hibetől több békintetési szabadsága lesz a hivatalos actákba mint másnak, a szamosujvári közönség felírását s az azzal visszaküldött községi törvény tervét, és meg fog győződni arról, hogy ez még községnek nélkül sem volt elfogadva, hanem arra vonatkozólag, mint 11 éve alatt a már buszó rendszernek minden más város részéről a szászoknak e részben csupa tiszteletből első helyet engedve. Számtalan egyéb hasonló esetekben vélemény adatott, ha arra felsőbb helyről felvontak szöveget, ugy ez esetben is Szamosujvár városa csak a vele küldött tervnek egyes pontjaira s a leglényegesebbekre attól egészen eltérő, s az alkotmányos életből merített véleményét mondotta ki, mely eltérő módosítások a még most uralkodó rendszer mellett aligha megerősítést nyertek volna, ennyi az egész, és sem több, sem kevesebb, és most kérdjük mi van ebben: több alkotmányellenes, mint volt abban, hogy a brassói lap felelős kiadója, ki hihetőleg magát sem tartja hisztoriai vagy bölcselati theoretikusnak, mint 1859-dik év augusztus havában személyesen részt vett Szebenben a többször említett községi törvény megvizsgálásában s a román elem túlsúlyának szász földön különösen Brassóban korlátozása ösztönéből oly adócsenst javallott a választási és választáshoz jog személyes gyakorlatának élvezetére, mely amannak sorait a választásokban meglehetősen megrikította volna.

De legyen úgy mint a brassói lap szerkesztője állítja, mi ok volt Szamosujvárra hivatkozni, midőn e szerény város sem Erdélynek, sem egy vagy más nemzetnek közjogi ügyeire nézve irányadó nem lehet, sem e dicsőséget magának tulajdonítani soha sem törekedett, megelégedvén azzal, ha csekély ereje szerint a haza oltárára az áldozatot mindig meghozta, s az ősi alkotmány ellen sem nyíltan, sem alattomban sohasem működött s működni nem fog. Tovább: mi oka volt hivatkozni arra, hogy Szamosujvár polgármestere a birodalmi tanácsban később a többséggel szavazott, miután miként előbb a polgármesterek a közönség akaratját a maga véleményéhez idomítani joga nem lehetett, ugy őt azon tén, hon saját meggyőződését képviselte, a közönségnek egy előbbi kérdésbeni nézete nem korlátozhatta, valóban az események ilyeszeri combinációjában következtetlenséget, s ebben a maga részére melegséget vagy igazolást csak az kereshet, ki ügyének veszendő állapotában szalmaszálla kapaszkodik, nem lévén erősebb támasza. A szamosujvári közönség megtette azt, mit az alkotmány felteigszett állapotában tennie lehetett, visszautasítva véleményét a községi törvénytervezet alkotmányellenes pontjait, s polgármestere ott, hol az alkotmány életre ébresztésének alkalma kínálkozott, megragadta ezt s szavazott aként, a hogy egy alkotmányához hű polgárnak s hazafinak illet, s kötelessége volt.

Vagy talán az idézett felemeléssel párhuzamot akart a brassói lap szerkesztője vonni Maagernek a birodalmi tanácsban tett nyilatkozata s állítolag az ezáltal képviselt szász nemzet politikáját s a szamosujvári polgármesterek nyilatkozata, s azon politika között, melynek képviselésére ez magát hivatva lenni érezte? Am legyen, lássuk ki állja meg a homokot, valóban ideje is tájékozni magunkat e téren, és soha sem illet inkább e kérdés körül nyílt őszinteséggel vivni mint most, midőn fel kell tenni, hogy mindenki, az egymástól legeltérőbb nézetek védői előtt is a tisztá hazafi-

*) Mi hisszük, hogy a szász nemzet politikai értelessége feketett testvéri bizalmunkban nem is fogunk csalódni, s midőn ezen cikknek is helyet adunk, a mellett, hogy ennek alapirányát pártolhatjuk, reméljük, hogy egyes argumentációi nem fognak senkit sérteni. Szerk.

ság azon szellem, melynek szövetségének akarja feltalálni az ígért földet, távol van azért tőlünk a sérteni vagy gyanúsítani akarás, tényeket hozunk fel csak, melyekből a következtetést bárki kivonhatja, s mert a bras-oi lap szerkesztője a saját és vélemény szabadságára hivatkozik, e kettőnek nevében szólnunk mi is az ő szavaira támaszkodva: „hanc veniam damus, petimusque vicissim.“

A brassói német lap szerkesztője azt mondja: „mi nem vagyunk hisztoriai theoretikusok, mi nem akarjuk a jelent egy rég mult idöszakba, a koronát a gyökérbe oltani, s mind azt mi közbe esik érvénytelenné vallani;“ továbbá: „mi bölcselati theoretikusok sem vagyunk, mi legszivesebben erős megpróbált alapra építünk“, ezen elvekből kiindulva, melyeket a szász nemzet elvének szívesen elismerünk s elismerte a szamosujvári polgármester a birodalmi tanácsban is, midőn kijelenté, hogy hiszi, miként a szász nemzet az egyesületi hite emlékeztve, Erdély sarkalatos törvényeihez s alkotmányához ragaszkodni fog, azt kell következtetni, hogy a szász nemzet önmaga s hazája ősi alkotmányát az utolsó pontig megoltalmazni akarta s akarja, s ezt annyival inkább, mert maga a brassói lap szerkesztője is azt mondja kérdésben forgó megjegyzésében: „mi az erdélyi udvari cancellárral tartandó értekezletben s a legközelebbi országgyűlésen is a mi jogainkból csak azt fogjuk feladni, a mit az idö jogos kívánalmainak fel kell állóznai“, ezeket a brassói lap szerkesztője most mondja október 20-kán innen, de feltecssük, *) hogy a szász nemzet október 20-ka előtt is így gondolkodott, hiszen városai az octroyozott községi törvényt visszautasították; de mi történt ezután? (Folytatjuk.)

Zilah. — A napokban Tasnádon, volt s isten kegyelméből maholnap megint leendő Középszolnok vármegye több tagjai értekezletet tartottak, ennek eredménye egy folyamodvány b. Vay Miklós ő nagyműlgához az iránt, hogy Középszolnok megyében is méltóztassék főispánt nevezni, minthogy e megye 1836-ban Magyarhonhoz csatolattván, ennek kiegészítő részét teszi. Hogy főispánt nyerjünk s a közlebb mult 12 évek kiskorúságából a megyei élet önállóságába lépessünk át, az mindnyájunknak életkérdési öhajtatunk, és az arra tett lépésért az illetőknek köszönetet szavazunk. Azonban engedjenek meg, ha a kérelem alapjára nézt más véleményben vagyunk. A partium reapiációja már csak történelmi érdekű, minthogy 1848-ban ország és koronás király által szentesített törvény az uniót hozta létre, és ez utóbbi t. i. az uniós reapiációt s ennek fölélesztését szükségtelenné tette, ugyanis lex posterior derogat priori. Ha tehát a törvényesség terére akarunk s pedig erre akarunk állni, ugy eskis az uniót kell alapul venni. És e basisra állva Középszolnok mint Pest-vagy Kolozsvármegyék sat. egyforma joggal kérhetik számukra a főispánt. Ma a reapiáció cikkére támaszkodni nem kevesebb, mint retrograd működés. **) A közlebb lefolyt 12 sanyaru év s ennek még a jövőbe is bizonyos fokig be nyuló szomorú nyomai nagy hézagot tesznek a nemzet életében, ne menjünk vissza még e 12 éven is túl, hanem kezdjük ha lehet hol 1848-ban végeztük. Öhajtva várjuk tehát a főispánt, hogy a rend, béke, személy és vagyonbátorság és a régi jó erkölcsök visszatérjenek, mind ezt öhajtjuk s reméljük is az unió alapján.***)

Dr. Bereczky Károly és többen.

Gyergyóból, nov. 21-ről. — A legutolsó emberig tudja mindenki, hogy „Nagy Magyarországon“ alkotmányos mozgalmak vannak, s minden lépten azon kérdéssel találkozunk: „Hát Erdélyből mi lesz? Hát rólunk nem gondoskodik senki?“ S meg kell vallani, mikép hovatovább nehezebb lesz a feszült kedélyeket pusztá reményekkel biztatni, annál inkább, mivel a legközelebbi 12 év szomorú történetének minden lapja tanúsítja, miszerint konok következtetéssel volt minden lépés oda irányozva mutatni, hogy Erdély sem mi szín alatt sem tekintetik a magyar sz. koronához bár miképpen tartozó országnak. Mit mondjunk, ha egyik másik hatóság mint pl. a gy.-sz.-mikiósi járáshivatal, kivált közigazgatási ugynevezett politikai osztálya, sem az október 20-diki legfelsőbb leiratozól sem még a birodalmi tanács üléséből eredt minisztériális rendeletekről nem akar tudni, s rendeleteit azon vidéknek, melyben egyetlenegy német sem lakik, ma is oly buzgó német nyelven adja ki, mint csak a „lúdtól fénykorában“ tévé, midőn a községlőljáróknak 5 frint bírság alatt tilalmaztatott jeltéseiket magyarul adni be! Mit mondjunk, ha beföldi — nem magyar, — hivatalnok nem átálja meg a magyar kalap melletti toll ellen is irtó háborút viselni! Bizony, bizony nagyon eljött már ideje, hogy a régi, vagy ha ugy tetszik az új rend szeretett hazánkba is mielőbb behozassék. És e szükseget akkor érezzük főképp, ha nem akarjuk szemünket behunyni azon fordulatok előtt, melyek hazánkban kezdenek feltűnni. Bár látnak át, hogy „egyestülés diadala vezet“ s eszélytelenség által ne akadályozzák közös hazánk békés haladását az erősödés és önállóság ösvényén!

Marosfői.

KÜLÖNFÉLÉK.

A zenekör, melynek komoly szándéka a negyvennyolc előtti színezetét visszaállítani, a napokban tisztújítást tartott, választmányát ily szellemben egészíté ki, s igazgatóságára szavazat után következőket választá: elnök lett Bodor Pál, zeneigazgató Szukk György, jegyző Kovári László, pénztárnok Kulisseky János, gazda Fröhlich Vilmos. Zene és szavallati előadásai vasárnap délutánonként megkezdődtek.

A Sz.-Fehérvárott mult hó 28-dikán tartott megyei tanácskozányban a főispán s országbíró Cziráky János gróf az 1848-ki törvények mellett nyilatkozott, melyeket mint a fejedelem által szentesítettek teljes érvénytelnek nyilvánított.

*) Értelmesebb fiai okt. 20-ka előtt is ugy községlileg mint egyenileg az alkotmány mellett nyilatkoztak a hol lehetett. Szerk.
**) E kérdéshez hozzá fogunk szólni. Szerk.
***) Ez érdekes kérdéshez két cikkben jövő két számunkban elmondjuk saját nézetünket is. Szerk.

— A „Sürgöny“ hallomása szerint Kemény Ferenc gróf lenne erdélyi kancellárrá kijelölve. Itt azon bir volt, hogy ez állomás szorosabb viszonyban állana a magyarországi korlátozásokhoz.

— Szebenből egy levelet vettünk, melyben csak a levélben jött el a rák, a mennyiben a „beküldött“ cikk nem volt a levélben. Mi ugyan „nyiltér“-ben rendes díjért kések vagyunk kiadni rövid magánügyi közleményeket, de nem olyakat, melyek tán egyesek polgári imputációját sértenék. Egyes egyházmegyék panaszaiban segitend az idö. Vigasztalja ez a tisztelt levélíró. E levélből örmömm olvasuk a következő tételt: „Itt Szebenben az oláhok egyrésze és az egész szászág, magyar-alkotmányos érzelműek.“ Ez ugyhisztük az unió-ekstünél fogva a szászoknak kötelessége is, a románoknak pedig, ha jól megfontolják a dolgot, szintén érdeklőben áll. A hir azonban azt beszéli, hogy a Bécsbe ment különböző román küldöttségek közül egyedül a nasszói nyilatkozniak határozottabban a két haza egysége mellett; mondják, hogy kellő biztosítékok mellett a kolozsváriak sem volnának idegenek az alkotmány teljes restitúciójától. Mindeusetre nagyon szép és szükséges dolog volna, ha e szerföltött válságos idöben minden nemzetiség csatlakoznék a magyar alkotmány teljes restaurációja iránti kívánsághoz. A jog és szabadság visszavávása körüli érdem, egyszersmind e jog és szabadságnak az illető nemzetiségekre nézve minél kielégítőbb alkalmazását igényelné. Testvéri szeretet után biztosabb az osztozás, mint rideg erőszak vagy idegek érdekek bíráskodása után. Azonban ha a román lapokban eddig kiadott programot, valamint az ellenünkben folytatott tollharcot tekintjük, ugy látjuk, hogy közöttünk még igen-igen sok kiegyenlítődo volna. Már kiindulási pontunk is különbözik. Mi egyenesen csak a kivított alkotmányból indulunk ki, azt elég qualificalhatónak látjuk az 1848-diki radical reformok után, hogy ennek alapján a nemzetiségek kielégítettessenek s a közös országgyűlésben az apróbb nemzetiségek együtt lévén annyian mint a magyarok, nagyobb garantiát bírnak abban, mint abban, ha e királyságot külön tartományi területekre kívánják szagatni; a mibe a magyar közvélemény soha, de soha belé nem egyezend. Mi a nemzetiségeknek a magyar királyi korona jogkörén belül a legszabadabb fejletést öhajtjuk; ezt az 1848-ki eszmék biztosították, s ezeket még tovább is fejleszteni lehet közgyetértéssel. A mi hitvallásunk és törvényünk a magyar alkotmány 1848-ki szeptemberig. Itt a törvény és jogosság terén állunk; a ki e téren kívüli áll, az a forradalmi eszmék terén áll. A mely nemzetiség alkotmányunk alapjára fekteti jogos és emberi kívánsalmait, nekünk kötelességünk testvéreileg megnyugtati őket a nemzetiség azon jogai érdekében, melyek előttünk is saját nemzetiségünkre nézve oly kedvezsek s oly szentek; de a ki ez alkotmány alapjain kívüli térre áll, az talán nem fontolta meg eléggé, hogy ez utóbbi évtized mit adott neki? s hogy jobb a kegyelennél a jog.

— A kinevezett főispánok a főispáni utasítást az alkotmány szellemében értelmezik, s ugy a főispáni körlevelekben mint az előtanácskozásokban kimondatik, hogy rendes meggyűlések lesznek, melyben a régi jogosultak személyesen, a községek képviselőik által jelennek meg, s a megyei bizottmányokat választás után kiegészítik, a mely bizottmányok aztán szervezik választás után a tisztikart. Általában minden megye ragaszkodik az 1848-diki törvényekhez, s követeli nemcsak a közig zgatást, de a törvénykezési törvényes organumoknak is visszaállítását, s a mint látszik a megyék szervezése után azt végre is hajtották. Ily szellemben nyilatkoztak Esztergom, Pest, Pilis, Borsod, Székesfehérvár, Tolna, Sopron és Vasvármegyék előtanácskozányaiban.

— A „hivatalos Budapesti Hirlap“ alakra, szellemre megváltozván, f. hó 1-ső napjától fogva „Sürgöny“ ezim alatt, a kétfélt sas elvetésével, a magyar kormány főhivatalos lapjakép jelenik meg. Felelős szerkesztő Vértai Ernő, a lap vezetője s fődolgozótára a szelleműs tárczacikkeiről ismert Kecskeméthy Aurél. A „Pesti Hírnök“ szintén e hóval nagyobbított alakban indult meg.

— Az „I. T.“ szerint az esztergami országos tanácskozányra a meghívásokat az ország hercegprímása deczember 1-jén küldötte szét. A conferentia megnyitása napjával határozottan decz. 17-ke van kitűzve.

— A „National“-ban olvassuk, hogy Bécsben a magyar menekültekre nézve amnestiáról beszélnek, ez azonban nem lenne általános, a mi egy kissé kellemetlen a mennyiben több magyar megye az ország kiválogatott notabilitásaira számítana a követválasztásoknál.

— Zágrábból írják, hogy a horvátok azt akarják ö Felségétől kérni, hogy közbenjáról a korona- és a horvát-szláv-dalmát-nemzet közt egy külön ideiglenes udvari kancellária állitassék föl, mely jövő viszonyainak az országgyűlésen történendő rendezéseig egyedül fogná az egyest három királyság ügyeit vezetni. (P. H.)

— A m. kormány rendeletéből Budapestén a hivatalos épületekről a kétfélt sasok levétettek.

— Párisból jelentik a „Vaterland“-nak, hogy Horn legújabb röpirta: „Venise et Bude-Pesth“ közlebből meg fog jelenni.

— Hozták a lapok s mi is reproducáltuk volt, hogy a magyar forradalmi comitének Pulszki is tagjává lett volna, a mi későbbi tudósítások szerint nem áll, következöleg azon ragaszkodási nyilatkozat sem, mely a fennebbi névvel kapcsolatban hozatott. Az sem áll, hogy Kossuth nyilatkozványt adott volna ki az okt. 20-ki uralkodói tényre.

— Stein tábornok, Ferhad pasa, az 1849-ki magyar hadsereg egyik jeles tábornoka, mint a „Wanderer“ stambuli levelezője írja, e hó 20-dikán Stambulban börtönben meghalt.

— A „Képes újság“ írja, hogy szathmári tudósítások szerint az ottani püspök Haas Mihály megjelenésekor a hívek a templom szent falait tömegesen hagyják oda. A „Képes újság“, egyházi törvényt is idéz, melyelfogva az ilyen botránktató lelkipásztor eo ipso hivatalát veszti. — „Jaj azoknak, a kik miatt a botránkozás léssen!“

— A dézsi társalkodási-egylet folyó évi decz. 13-án d. u. 5 órakor saját termében rendes közgyűlést tartand, miről a tagok értesítettnek. Az egyleti választmány nov.

28-kán, 1860-ban tartott gyűléséből. Veress József, igazgató. Pataki Ferencz, egyleti jegyző.

Czukorgyári közgyűlés. — Egy erőszakos egyén kevéssel ezelőtt az eltávozt haszonbérletől a választmány híre és beléegyezése nélkül, sőt tiltakozása ellenére ezen cukorgyárt alhaszonbérbe vevén, s e közben oly vevő akadván, a ki azon gyárért és tartozmányaiért 22,000 o. é. frtot szabad kézből készpénzzel bármely perczben lefizetni kész. Mintán a választmány a közgyűlés jóváhagyása reményében a jogtalan alhaszonbérletnek 3000 o. é. forintot ígért, hogy a társaságot azon vásárában ne akadályoztassa, s mégis az folyvást akadékoskodik — ennél fogva a választmány részint azért, hogy magát a közgyűlés eladás iránt hozott végzésének végre nem hajthatásáért igazolja, részint, hogy a társulat veszélyeztetett érdekeinek megvédésére a közgyűlés intézkedését kikérje — ezennel f. december hó 9-kére azaz vásárnapra a városház községi teremében tartandó közgyűlésre oly hozzáadással hívja meg a társulat tisztelt tagjait, hogy itt a társulat négy meglévő maradvány vagyonának megemlése forogván fenn, közgyűlésre minél számosabban méltóztatassanak megjelenni s igazságos érdekeiknek megvédéséről hathatósan gondoskodni. A bizottság kimerítően fogja a közgyűlést a dolog állásával megismertetni.

A választmány.

Nemzeti színház. — Szeredán nov. 28-kán műgyvelget adtak, u. m. Ördög Róbertől az utolsó felvonást Follinusz és Szerdahelyi N., továbbá: „Szamártej” című kis vigjátékot, melyben Komáromi Ozdi szerepében nagy ügyességgel alakított s igen mulattatá a közönséget, valamint Follinusz né is Bodorné szerepében. Záradékol adták a „Kunok”ból a 2-dik felvonást, melyben Kaiserné, Pajor A., Ormai, Follinusz és Marcell müködtek s előadásuk összesség és élvezetes volt.

Nov. 29-kén adták a „Notredamei toronyőr”-t. E remdrámt el lehetne már feledni.

Decz. 1-jén „A teugerez fia, vagy a normandi Penelepe”, dráma Kárr Alphonstól, Ujfalusi jutalomjátékául. D'Aperville szerepében Ujfalusi szépen játszott, valamint Ujfalusi Noemi szerepét igen helyesen képviselte, játéka természetesen volt s ép ezért jól jellemezett; Archimed szerepében Tar, valamint Komáromi Sanajon és Rajz Torbieres szerepében megemlíthetők. Az előadás oly összesség volt. Maga a mű elég jó irányu s kellő színpadi hatást gerjeszt a miért örömdünk, hogy azt a repertoírban láthatjuk.

Vasárnap decz. 2-kán: „Két huszár és egy bakancsos”, népszínmű. Ujfalusi Matyi szerepében nagy elevelességgel játszott, Komáromi, Zsiga; Rajz, Miska; Ujfalusiné, Balei szerepében müködtek. A darab gyenge.

S a j t ó h i b a. Lapunk köznebbi számában a szebeni levél végén hibásan áll, „legmagasb szász kézirat” e helyett „csász. kézirat.” Előzetési felhívásunkban pedig „történelmi jog” e helyett „történelmi név.”

POLITIKAI HIREK.

— Az olasz ügyek zugó folyása mintha megállapodott volna. E szűnet oka azon élénk tárgyalásokban rejlik, melyek a piemonti s francia kormányok közt folynak a végett, hogy Gaetanak a tenger felőli megtámadására megadások a rég várt engedély. Szárdinának ez iránti kívánságát Angolország is pártolja s mint legujabban híre jár, Franciaország is elvégre engedett volna e részben. Ezáltal magyarázható lenne azon Turinban nov. 27-én elterjedt hír, hogy II. Ferenc király elhatározta volna magát a Gaetából elutazásra. Egyébiránt Persigny grófna miniszterré léte is ilyeszerű fordulatra mutat a francia politikában, ismeretes levén hogy a gróf az olasz dolgokra nézve tökéletesen osztja az angol kormány nézetét. Csak hogy a napoleoni politika tekervényei, habár végcéljaik iránt nem lehet is kétség, oly annyira ki nem számíthatók, hogy akármely hiteles hírek sem tanácsos binni, hanem egyes-egyedül a tényeket szükség bevárni.

— Az olasz arsenalokban rendkívüli tevékenység uralkodik. Mindenféle készülétek tüzesen folynak a bekövetkezendőnek hitt háborúra. Az ezredek száma lassan lassan 110-re fog emelkedni. A nápolyi katonák az új hadtestekbe fognak szétosztatni. Ily módon tavaszra 300,000 embert remélnek csatasíkra állíthatni. A „tettek pártja” a parlamentben oly indítványt készül tenni, mely által Victor Emanuel Italia királyává fog kikiáltatni, s Velencezét Italiahoz tartozónak nyilváníttatni.

— Milanoból november 27-ről írják: A magyar emigratio, mely a forradalmiak tanácsközmányában a szót viszi, a franco-szárd forradalommal megértette, hogy a Velenceze elleni támadásnak a jövő tavaszon nagyon csekély kilátása lenne, ha Magyarország fellázítása azt meg nem előzné. Ezen nézet teljesen elismertetett, s most az forog tervben, hogy a jövő tavaszon nem Velencezt fogják megtámadni, hanem kiszállási kísérletet teendnek a dalmát partokon, hogy a fegyveres fölkelést Magyarországon szervezzék; csak midőn ez teljesen sikerült, akkor fogják a Velenceze elleni támadást megkezdeni. Most csupán még az forog kérdésben, hogy Garibaldit, ki Velenceze rögtönji megszábadítását minden más eszmének elébe helyezi, ezen terv számára megnyerjék, s éppen ma indult el innen a forradalmi bizottmány egy tagja sürgönyökkel és utasításokkal Caprerába, hogy Garibaldi az értelemben hasson. Később azután Garibaldi és Klappa között találkozás fog történni, mely alkalommal a közelebbi részletek ki fognak dolgoztatni. Az alakulandó magyar forradalmi és betörő-hadsereget minden esetben Klappa vezetendi; Garibaldi Velenceze előtt fog parancsnokolni, természetesen franco-szárd eszközök segítségével. Az olasz és magyar forradalom tehát

cselekvőleg lép fel, de azon esetre is el van készülve, ha Európa legitim hatalmai ezen tolvajjesin kivételét ténylegesen akadályoznák; ezzel szemben és háttérben a lengyel és keleti forradalom állítatik fel, Franciaországgal mint tartalékkal, s Lengyelország és a dunai fejedelemségek ittlevő követői már minden eshetőségre utasításokat kaptak.

— Nápolyban különféle nemzetiségekből akarnak öepszabadító legiókat állítani. Miroslawszky e célból van ott, s a jövő héten Caprera szigeten szándékozik látogatást tenni. A francziák valami Cluseret (?) alatt lennének, a németek pedig a svajczakkal együtt Becker Fülöp alatt; a magyarok már legnagyobb részt szervezve vannak. Miroslawszky utóbbi időben Párisban egy magánintézetben, katonanövendékeknek mennyiségtanból tartott előadásokat, s most negyven éves lehet. Bukarestből küldöttsg érkezett ide a magyarokkal összertartás iránt értekezni, azon esetre, ha tavaszra fölkelés ütne ki.

— Nápolyban közelebbi alkalommal haditanácsot tartotak, melyben elhatározták, hogy Messinát addig nem fogják ostromolni, míg Gaeta sorsa el nem dől, mint-hogy hiszik, hogy ezzel Messina is kapitulál; a királynak ezen intézkedése általános helyeslésre talál.

— A francia császár legujabb engedményeit Párisban ahozképest kedvezően fogadják, de korántsem lelkesedéssel; csak foglalólul tekintik nagyobb engedményekre, s bizton hiszik, hogy az utóbbiakat rövid időn meg is kell nyerniök. Általában nagy tévedés az, ha valamely kormány a maga népeinek szerénységéről igen sokat tesz föl s azt hiszi, hogy a közkivánságoknak csak elene kell szegyeznie magát minél szilárdabban, s majd egy évtizedig késett foglalót is még mindig halásan fogadnak s aztán egy darab ideig ismét késhegni a továbbiakkal. Amde a népek, kivált a francziák, éles emlékező erővel bírnak, s ha felejtetni látszanak is egy ideig, de aztán ihletett percekben annál több jut eszökbbe, s követeléseik is annál hatásabbak.

— A börze emberei nem nagy kedvet mutatnak a nov. 25-iki reformokért másforma emberek örömeikében résztvenni; ők a francia császár engedményét háborus idők viharjeléül veszik s mindenfelé néznek körül, a hová a francia sas lecsaphat s különösen Ausztria sorsa fekszik szívökön.

Különösen nem olvashatták érzékeny benyomás nélkül Londonban a francia követséggel viszonyban álló „Morning Chronicle”-nek egy cikkét, mely azt mondja, hogy ha Ausztria nem határozza el magát Velenceze önkényes eladására: a két nyugati hatalomnak nem marad egyéb hátra, mint azt venni fontolóra, vajjon nem áll-e tisztokben cselekvő és egyesült intervenciójuk által véget vetni az olasz kérdésnek. A londoniak az angol lap felfogásában nagy jelét látják az Angol- és Franciaország közötti meghittságnak, a mely mind a Párisban végbe ment miniszteri változásokban, mind a félhivatalos francia lapoknak a szíriai ügyet illetőleg megváltozott hangjában is visszatükrözödött.

— A kölni lap egyik párisi tudósítója nov. 27-kén ezt írja: „A különféle katonai osztályok főparancsnokaihoz, hirszerint, már elment a parancs a hadügyminiszterumból, hogy a negyedik zászlóalj alakulását minden ezrednél eszközözlék. Tudva van, hogy az olasz háborn bevégeztével a seregredek három zászlóaljjra szállították le.

— Proudhontól új rőpirat jelent meg, címe: „Le droit des gens”, (a nemzetek joga). Szerző azt kívánja, hogy töröltsék el a monarchiák által alkotott közjog, s léptetessék helyébe azon közjog, melyet már egyrészt gyakorolnak a nemzetek.

— A „Const.” az újabb engedményekről szólóban fölemlíti, hogy azon nagyobb szabadság, melyet Napoleon engedett, nem valami változtatása az eddigi intézményeknek, hanem csak megjavítása az államgépezetnek. „A császárság — ugymond — történelmét nem változtatta meg, hanem betölti azt. Visszaállította a rendet, midőn fenyegetve volt, s megalapítja a szabadságot, mielőtt ez követeltetnék. Így cselekszenek a kormányok, ha elég erőst éreznek magukban ahhoz, hogy forradalmaktól ne féljenek, — s elég nemesek ahhoz, hogy a szabadság megszilárdítását és fentartását óhajtsák.” — Biztos hallomás szerint, minden sajtóvétségek elengedése várható. A tartományi lapok egyáltalán panaszkodnak a sajtótörvény azon határozata ellen, hogy az illető viták csak úgy közlendők, a mint azok a „Moniteur”-ben megjelentek. Kívánják, hogy ily közleményeket kivonathan is adhassanak, miután terok nem elégséges ahhoz, hogy azokat egész terjedelmökben fölvegyék. — Marseilleből táviratilag azt sürgönyözik, hogy a szövetségesek Peking előtt, a tatárlovasság egy csoportjától rablómódon megtámadtattak. — Dubut francia főintendáns s két angol ezredes megsebesítettek; jelentik továbbá azt is, hogy a francziák egy megszorult angol ezredet megmenetettek, s hogy a szövetségesek, — ha az alkudozások eredményre nem vezetnek, — Peking ostromához fognak.

— Londonból írják: „A császárnak kedve van átjönni, hogy a királynővel, a herczeg férjje, Palmerston és Russel lordokkal egy pár bizalmas értekezést tartson, és hogy ő előbb a tért kikélmelni és megtudni akarná, hogy miként fogadja az udvar és kabinet, ország és ennek népei az ilyeszerű meglepetést. Hogy mit mondanak hozzá Windsorban, nem tudatik. A közönség sok mindenfelét beszél róla és a gondolatot mindenestre Very Strangének találja. Palmerston azonban, kinél éppen kabineti disz-ebed volt, azt jegyezte meg vidáman, midőn ebédután szőnyegre került a magas incognito utazása, hogy: „Never mind Gentlemen! O mindig szívesen láttatik, valahányszor egyedül köt ki!” mire általános tetszészaj következett és ez élcz még azon éjjel minden clubba megvitetett. Valószínűleg Párisba is elhatott az és így első kézből megtudta a császár, hogy a kabinet miként fogadná látogatását.

— Bécs, nov. 25. A „Berl. Bank- u. Hand-Ztg.” bécsi levelezője írja: „Uj veszély közeledik. Tudva van, mikép a dunai fejedelemségeknek egy államba való összeolvasztásán dolgoznak; ezen összeolvasztásnak pártfogolása Franciaország által már biztosítva van. Itt azonban megbizonyosodtak fölé, hogy a háttérben a magyar mozgalmi párt áll. Talán emlékezik ön, hogy egy évvel ezelőtt magyar lap alapított; ennek célja volt a most már érni kezdő tervet lassankint előre készíteni. A végcél egy nagy magyar birodalom megalapítása a Duna hosszában a Feketetengerig, dél felé határtalan kiterjedési képességgel a török tartományokban, melyekben a keresztény lakosság már rég sovárogyja felszabadítását. Hogy ezen magyar birodalom még személyes unio által sem állana többé Ausztriával összeköttetésben, hanem hogy egészen önálló leend, világos. A legelső bővebb felvilágosítást ez ügyben ide Pétervárról küldték, mi annyiban bir fontossággal, mert azt lehet belőle következtetni, hogy Oroszország e tervekkel nem ért egyet.

— Shanghai. A chinai ügylegujabb állása. Elgin lordnak a császári biztossákkal, Tientsinben folyt több napi alkudozásai után, ez utóbbiak megtáadták írásbeli beleegyezésüket a különösen kikötött szóbeli békeföltételekbe. Ennélfogva az angol s francia sereg tüstént Peking felé indított. — Szept. 18-kán nem messze Tsang-kie-vantól ütközetre került a dolog; 25,000 főnyi tatár lovasság megtámadta a szövetséges csapatok egy részét; azonban rövid, de heves harc után, a szikh lovasság s a francziák által visszaveretett; hirszerint 200 tatár maradt a csataterén s 50 ágyu hagyatott hátra; míg a szövetségesek vesztesége csak 18 sebesült megy. Ellenben Parkes consul, Loch, Elgin lord tiltkára, Bouly, a „Times” levelezője, Narman, Bruce atlaché-ja, Brabazon s Anderson kapitányok foglyokul a tatárok kezébe kerültek; nagyon közel menvén Tungchow városához, mely még akkor a visszavert tatárok birtokában volt, hogy ott intézkedéseket tegyenek a csapatok elszállásolása s élelmezése végett. — Szept. 21-én második ütközetre került a dolog, mintegy 3 angol mértföldnyire Tungchowtól; egy 30,000 főnyi tatár sereg rövid s véres harc után szétveretett, s a nagy csatornán tul tint el. Erre Tungchow lerontása határozottat el; miután Hoszevú, már hasonló sorsban részesült; ekkor szept. 22-én néhány chinai mandarin jelent meg, hogy Elgin lorddal alkudozást kezdjenek meg. Azok azt erősítik, hogy a császár testvére legfőbb biztossá nevezetvén ki, kész békét kötni; hogy Parkes consul a többi foglyokkal együtt Pekingben egy kormányépületben elegendő oltalom alatt van s hogy azoknak semmi bántódásuk nem leend. Hirszerint I. Elgin vonakodott bármely ajánlatot meghallgatni, míg csak a foglyok sértetlenül ki nem adatnak. Szept. 23-án a chinaiak egy parlamentair-lobogó alatt nagy mennyiségű élelmiszer-készleteket küldöttek az angol táborba; azt hitték, hogy Tungchow ez által meg fog mentetni. Peking a táborból látható, alig 6 angol mértföldnyire esvén onnan. Némely tudósítások szerint a császár már Tatárországba futott; s attól féltek, miszerint a sereg Tungchownál föltartóztatásának csupán az a célja, hogy az alatt Szankolinszin csapatjait Peking közelében gyűjthesse össze, hogy végharcot kísértsen meg az idegenek megsemmisítése végett. Az éjszakon történt események Cantonban minden következmény nélkül maradtak; onnan érkezett tudósítások szerint alig lehetett föltenni, hogy délen zavarok üssenek ki; számos előkelő chinaiak azt állíták, hogy még a Pekingből érkezendő parancs is következmény nélkül maradna, mivel a mandarinok most Cantonban semmi hatalommal sem bírnak.

Ujabbak. — A „Perseveranza” Nápolyból nov. 29-ről jelenti: Tegnap este itt a papok s lazzaronik részéről reactionarius tüntetés történt. A nyugalom ismét helyreállított, — néhány pap befogatott. — Victor Emanuel f. hó 1-én Palermóba érkezett.

— Turinből nov. 30-ról jelentik: Azt hiszik, hogy a választott kamrák szétosztatása december kö-

zépén fog történni, s hogy az új parlament január vége felé fog összehívni.

— Milanoból dec. 3-ról jelentik, hogy Avelino tartományban a reactionarius mozgalom elnyomott. — A gaei vár mult hó 29-én az ostromlók ellen heves tüzelést kezdett meg.

— Az „Ind. belge“ szerint a pápa egy levelet irt volna Rauscher bíbornokhoz, melyben jelenti, miszerint Rómát mindaddig el nem hagyja, míg pápai hatalmát kényszer nem történik. — A „Patrie“ megczáfolja az olasz lapok által hozott ama hirt, mintha a francia katonák Rómából kivonulnának.

— Az „A. A. Ztg.“-nak írják Velenczéből: Hitelesen tudhatom, hogy az itteni mozgalom vezetőihez értesítés jött, miszerint Napoleon herceg útja összeköttetésben áll a magyar forradással s neki — Kossuth saját állítása szerint — Szent István koronája a magyar forradalom vezetői által minden magyar ember nevében föl van ajánlva. E dolog itt nagy örömet okoz. Ityesminél azonban mindig két-
tőn áll a vásár. Mindazáltal elég fontos, hogy Ausztriának ez intő szót kiáltásuk fülebe: „Készülj miig tizenkettőt nem ütött!“ („M. S.“)

— Horvátország 40 szavazattal hat ellen kimondá a Magyarhonhozi csatlakozást. A forradalmi hadsereg táborára a dunai fejedelemségbe tétetik át.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

BÉCSI BÖRZE december 3-án.

Állam-adósság.	pénzben	áruban		pénzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	76.—	76.20	Ausztr. államvaspálya	282.— 283.—
5%-os metalliques	100 frt.	64.50	64.75	Nyugati vasut	184.— 184.50
Földtehermentesítések.				Pardubitz vasut	110.50 111.—
5%-os magyarországi	100 frt.	66.50	67.—	Tiszai vasut	147.— 147.—
5%-os bánági, horvát és szláv	100 frt.	64.50	65.—	Déli vaspálya 60% (ex div.)	193.— 194.—
5%-os erdélyi	100 frt.	63.50	64.—	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	148.25 149.75
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	105.— 110.—
Trieszti db.	100 ft pp.	112.—	113.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.— 22.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	95.—	95.50	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.— 65.—
Budai városközség db	40 ft a. é.	36.—	36.50	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	86.50	87.—	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	38.—	38.50	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	120.25 120.50
Pálffy	40 ft pp.	36.50	37.—	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2%	120.50 120.75
Clary	40 ft pp.	34.25	34.75	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. értékb.) 4%	106.— 106.25
St. Genois	40 ft pp.	37.—	37.25	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3%	140.50 140.75
Windischgrätz	20 ft pp.	19.—	19.—	Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 1/2%	55.70 55.80
Waldstein	20 ft pp.	26.—	26.25	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2%	— —
Keglevich	10 ft pp.	14.—	14.25	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2%	— —
Részvények.				Pénznekem.	
Nemzeti bank ex div.)		732.—	734.—	Korona	19.30 —
Hitelintézet 200 frt		170.80	171.—	Császári arany	6.69 —
Hito-ausztriai esc. bank 500 frt		551.—	553.—	Reczés arany	6.68 —
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		397.—	399.—	Napoleonsd'or	11.20 —
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		140.—	150.—	Orosz imperiale	14.55 —
Budapesti lánchíd 500 ft pp.		400.—	405.—	Ezüst	140.50 —
Éjszaki vasut		194.20	194.50	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	40.75 —

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

420. Hirdetés.

1860 december 27-én egy ajánlati tárgyalás fog tartani a nagy-enyedi fogház iródjában az 1861. évre megkívántató írószerek és lámpaolaj szállítására íránt — ugyint:

- 1 köteg kézi borítékpapiros 9 sz.
- 2 „ közönséges írópapiros 2 sz.
- 3 „ „ „ 4 sz.
- 1 1/2 „ finom „ 1 sz.
- 1 „ „ „ 2 sz.
- 4 kötés penna 6 sz.
- 3 katulya Khun-féle aczélpenna 100 sz.
- 5 font pecsétviasz 4 sz.
- 600 darab pecsét-ostya 10 sz.
- 2 font szürke zsinég (spárga) gombolyékban.
- 1 font fehér zsinég gombolyékban.
- 20 nyáláb vékony szürke zsinég.
- 100 kötés madzag (Rebschnur)
- 24 darab Harthmuth-féle író (plabász) 5 sz.
- 12 darab veres czeruza fába 5 sz.
- 10 kupa fekete tinta.

- 10 font fekete porozó.
- 3 darab vakaró gyanta.
- 3 „ 1 latos rug gyanta (Gumielasticum)
- 4 kicsi üveg veres tinta.
- 4 katulya gyufa, a 1000 darab
- 1/4 font fekete-sárga varró selyem.
- 1/2 köteg itató papiros.
- 6 mázsa tisztált repcemagolaj.

Az ajánlatok az ígérlet szerinti 5%-től bantpénzzel és az osztály szerinti b lyegjeggyel, továbbá az ajánlkozónak kereszt és vezetéknévvel ellátva a fennebb kitűzött nap déli tizenkét óráig — midőn azok (bizottmányilag fognak felbon-
tatni — ezen hivatalnál benyújtandók, s azok azon pillanattól fogva a mint a fogház igazgatóságának átadattak, az ajánlkozóra nézve jogkötő lezártsággal bírnak.

Az ajánlatok minden egyes cikkre nézve az ígérletet betűkkel és számmal tisztán kifejezve kell hogy tartalmazza, minthogy küönben a betűkkel kifejezett ár fog érvényesnek tekinteni.
Nagy-Enyed, november 12-kén 1860.
A fogház igazgatóságától.

NEM HIVATALOS.

(1175) (1—2)
A kolozsvári casino részére vendéglős keresetlik 352 frt. 80 kr. o. é. évi pénzfizetés s több járulékok mellett. Az ajánlkozni kívánók szóval vagy bérmentes levél által folyamadhathatnak a casino-igazgató Bíró Lajos urhoz (malomutczu 24. szám alatt) kitől a feltételeket bővebben megérthetik. Kolozsvárt Dec. 4-kén 1860.

Mara Miklós
Jegyző

Árverési Hirdetmény.

A károly-fejérvári cs. k. Genie-Directio tartományi m. kat. főparancsnokságnak idei november 3-ikáról 9. szám alatt kelt rendelete nyo-

mán ezennel köztudomásra juttatik, hogy csütörtökön, f. december hó 13-kán délelőtt. 9 órakor a fellegvári kőeszmárlás, azaz étel és ital árulása a jövő 1861-ik év január 1-től az 1863-ik év december utolsó napjáig, közárverés útján haszonbérbe fog adni, a cs. k. terparancsnokságnak a Trencsinváron a Weichselbraunfée háznál lévő iródjában.

(1172) Haszonbér.

Mlgs gróf Bethlen Pálné bethleni-részjószág haszonbérbe adandó a következő Szt. György napjától kezdve több évekre. Értekezhetni Bethlen jószág felügyelő Enyedi Istvánnál

és Kolozsvárt **STEIN JÁNOS** könyvkereskedésében kapható naptárak:

ORSZÁGOS

KÉPES NAPTÁR

Szerkeszti

GIROKUTIP, FERENCZ.

Ára 1 frt 50 kr.

HÁROMSZÉK,

erdélyi szépirodalmi évkönyv

Naptár 1861. évre.

Szerkeszti és kiadja

KHERN EDE.

Első évi folyam angolváson kötésbe 1 ft 25 kr.

A MAGYAR NÉP NAPTÁRA.

Ára 25 ujkr.

JÓZSIKA JULIA

HÖLGYNAPTÁR

1861-re,

gr. Széchenyi Istvánné arcképével.

Ára 80 ujkr.

ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA.

Szerkeszti Májor István.

Ára 50 ujkr.

KAKAS MÁRTON NAPTÁRA.

Ára 80 ujkr.

PROTESTÁNS KÉPES NAPTÁR

1861-ik évre.

Szerkesztette Ballagi Mór.

Ára 50 ujkracézár.

ALFÖLDI MORIO.

humoristik és satirikus képes naptár

1861-re.

Ára 80 ujkracézár.

FEKETE LEVES

1861-re,

feltálla Bús Vitéz; ára 80 ujkr.

BOLOND MISHA

humoristik és satirikus képes naptár.

Ára 80 kr.

EMICH GUSZTÁV

magyar- és erdélyországi

NAGY KÉPES NAPTÁRA.

Szerkeszti Vahot Imre.

Ára 1 frt.

Ugyancsak Stein Jánosnál kapható:

1848-dik évi

kolozsvári országgyűlési törvényczikkek.

Ára 20 ujkr.

Törvénytudományi műszótár,

közrebozsátja a magyar tudós társaság; második bővített kiadás, 2 frt o. é.

VERBÖCZI ISTVÁN Hármaskönyve. Pest, 1844 kötve 2 frt — kr.

GORONE ISTVÁN Nemzetiség — frt 60 kr.

BRANKOVICS JÓZSEF jogtanár, bírói parancsok magyar példányok-
kal, alkalmas kézi könyv bírak, ügyvédek és perlekedők számára 1 frt — kr.

CSATSKÓ IMRE, bevezetés a természetjogba, és tiszta általános
természetjog 1 frt 50 kr.

AZ ERDÉLYI TÖRVÉNYES Királyi-tábla számára adott rendszabás — frt 63 kr.

HUBER, POLITIA civitatis cum applicatione ad Transylvaniam — frt 80 kr.

BALLA KÁROLY, vélemény a büntetés mód javítása íránt — frt 80 kr.

KRAJNER IMRE, a magyar nemes jószág természete Verböczi koráig
tekintettel a külföldi jogokra 1 frt 50 kr.

A VÁROSOK rendeztetése íránt — frt 30 kr.

SZEREMLEI GÁBOR Politia tnnításainak rövid vázlataul — frt 50 kr.

PALUGYAI IMRE, ügyvédek, korszerű tervezet ezeknek ügyében 1 frt — kr.

KARVASY ÁGOSTON, a politiai tudományok rendszeresen előadva
I. kötet. 1 frt 40 kr helyett — frt 30 kr.

SZALAY LÁSZLÓ Themis, értekezés a jog és közgazdaság körében.
3 füzet 1 frt — kr.

CSATSKÓ IMRE, büntetésjogi elméletek, tekintettel a büntetés fajai-
ra, különösen a halálbüntetésre, 2 kötet 1 frt 50 kr.

BECCARIA a bünökről és büntetésekről — frt 80 kr.

KÁLLAI FERENCZ a magyar nemzetiségről — frt 30 kr.

Vajda László, Az erdélyi polgári magános törvény, 5 kötet 4 frt — kr.

Instructio pro Tabula regia judic. Transylv. — frt 50 kr.

Erdélyi nagyfejedelemségbeli nevezetesebb törvényes dolgok — frt 50 kr.

Verböczius illustratus sine Tripartitum opus consvetud. juris hun-
garici, köte 1 frt 80 kr.

Aprobatae et Compilatae Constitutiones Transylv. (Erdélyországnak
három könyvre osztott törvénykönyve) két kötet 7 frt — kr.

Provisionalis 1791 eszt. diaetalis articulusok — frt 50 kr.

Törvényczikkek 1846—47-beli országgyűlésről — frt 50 kr.

Szleménics Pál törvény doctora a pozsonyi académiában, Közön-
séges törvényezéki polgári magyar törvény, 3 kötet 5 frt — kr.

Ezekon kívül még számos, a magyar korona-tartományokban 1848-ig használt törvénykönyvek találatnak latin és magyar nyelven.

Melléklet: „Előfizetési felhívás a „K. Közlöny“-re.